

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงถวัลย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๔๖

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ กรณีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ วินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการการเลือกตั้งอาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า

นายโกวิท สุรัสวดี ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร ได้ฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ต่อศาลปกครองกลาง โดยกล่าวหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร มีพฤติการณ์ส่อเจตนาที่จะทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยได้จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ช้าช้อนกันถึง ๓ นับ โดยมีชอบด้วยกฎหมายมีข้อความอันเป็นเท็จและโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ ดังกล่าวมีชอบด้วยกฎหมาย และขอให้เพิกถอนคำสั่งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งประกอบด้วย นายธีรศักดิ์ วรรณสุต นายยุวรัตน์ กมลเวชช นายสวัสดิ์ โชติพานิช นายโคทม อาริยา และนายจิระ บุญพจนสุนทร ต้องรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย นายอรุณ สกุลเดี่ยว นางสาวดวงพร วัฒนถวัลย์ นายอมรทัต พิจิตรคดีพล นายประทีปวิทย์ ดีใจ

นายพรวุฒิ เมธาวุฒิกร นายพิสวง ชอบงาน นายเฉลิม ต้นสกุล นายโสภณ เขียนชาศรี นายคล่อง
กลุ่มเกลี้ยง และนายปัญญา ณ เชียงใหม่ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ตรวจสอบ
ให้รอบคอบจนเป็นผลให้มีมติว่า ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔

ศาลปกครองกลางได้มีคำวินิจฉัยไม่รับคำฟ้องในส่วนที่ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและ
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร เป็นรายบุคคลและแม้ว่าจะฟ้อง
คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร
ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งเป็น
เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่เนื่องจากเป็นกรณีที่นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดีได้แย้งคัดค้านการดำเนินการ
การเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียน
ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ไม่ให้รับรองผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร
โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้วว่าไม่พบการกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่
จึงถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ให้อำนาจไว้อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มี
สภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้

นายโกวิท สุรัสวดี ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด
ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ศาลปกครองกลางรับคำฟ้องไว้พิจารณา

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ วินิจฉัยว่า การที่
ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕
วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีสภาพเสร็จเด็ดขาด
อันเป็นเหตุให้ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ นั้น
ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใด บัญญัติชัดเจนเช่นนั้นคำวินิจฉัยของศาลปกครอง
ชั้นต้นดังกล่าวเป็นการแปลกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มตัวบทขัดกับหลักการแปลกฎหมายเช่นที่
ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า “ระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยศาลปกครอง
สูงสุดได้วินิจฉัยปัญหาที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ดังนี้

(๑) ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ วางหลักไว้ว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน...” และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ...” ประกอบกับมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ... ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง” เมื่อพิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่ นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้พิเคราะห์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ที่ว่า หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะเป็นคู่กรณีหรือถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลนั้น เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ ที่ว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า... (๒) ... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล” และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้นอย่างน้อยจะต้อง “อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล” เนื่องจากคำว่ารัฐบาล มีความหมายกว้างกว่า คำว่าคณะรัฐมนตรี โดยหมายถึง “รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ” มิใช่ “คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง” ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วยกับการที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยให้รับคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณาด้วยเหตุผลดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียง ประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๗ การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีลักษณะการใช้ อำนาจกึ่งตุลาการ ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีสภาพเสร็จเด็ดขาดในเชิงนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมิใช่หน่วยงาน ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลมาตรา ๒๗๖ โดยศาล รัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่บังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล”

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในการบริหารจัดการการเลือกตั้ง

ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งความเห็นตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต (กกต.) ๐๑๐๑/๗๕๗๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ สรุปสาระสำคัญได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอแก้ไขข้อความตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ บางตอนที่คลาดเคลื่อน และคณะกรรมการการเลือกตั้งขอสละคำขอท้ายคำร้องที่ยื่นต่อศาล รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ บางประเด็น โดยขอตัดข้อความในประเด็นที่ว่า “และบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นอัน ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่” ออก

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ มีมติรับความเห็นหรือ คำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมไว้ในสำนวน และมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำขอท้ายคำร้อง ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ตามคำขอของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ศาลปกครองสูงสุดได้มีความเห็นและชี้แจงเป็นหนังสือ กล่าวโดยสรุปมีสาระสำคัญดังนี้
กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงอยู่ในอำนาจ
ของศาลปกครอง ศาลปกครองสูงสุด เห็นว่า

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร เพื่อควบคุมหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง
รวมทั้งการออกเสียงประชามติแทนฝ่ายบริหาร ดังนั้น จึงถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลได้ ดังที่
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ได้บัญญัติรับรองไว้ และศาลรัฐธรรมนูญเคยตรวจสอบการใช้อำนาจของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ และที่ ๒๔/๒๕๕๓

๒. ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามมาตรา ๒๖๖ น่าจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น
ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารด้วยกันเท่านั้น แต่จะไม่รวมถึงปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรที่ใช้
อำนาจนิติบัญญัติและองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ หรือระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการกับองค์กรที่ใช้
อำนาจบริหาร

๓. คำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะเป็นการโต้แย้งว่า
ศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีตามคำร้องที่ ๑๓/๒๕๕๔ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุด
ที่ ๘๔/๒๕๕๔) จึงเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจพิจารณา
วินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ ประกอบกับ
พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งต้องดำเนินการตาม
ขั้นตอนและวิธีการที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒
กำหนดไว้

๔. คดีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ เป็นการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อให้
ศาลปกครองตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตและการกระทำของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว อันเป็นการใช้อำนาจ
ตุลาการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องที่ยื่นต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาได้ และไม่มีอำนาจทบทวนหรือเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุด
ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๗๓ ได้อีก

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีความเห็นและชี้แจงเป็นหนังสือ สรุปได้ดังนี้

๑. กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นและชี้แจงว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการในทางปกครอง

จึงสามารถถูกตรวจสอบได้ถึงความชอบด้วยกฎหมายโดยศาล และกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตราใดกำหนดให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด และห้ามฟ้องคดีต่อศาลนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

๑.๑ การดำเนินการจัดการเลือกตั้ง แต่เดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหากมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่สุจริต และเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อศาลได้ แต่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเป็นอำนาจเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองสามารถยื่นฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลปกครองได้

๑.๒ การที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การพิจารณาอำนาจของศาลปกครองต้องพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายประกอบด้วยนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายประกอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การตีความนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หรือ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓ ของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะต้องตีความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน”

๑.๓ การที่ศาลปกครองสูงสุดได้แปลความหมายคำว่า “รัฐบาล” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ว่า คือ รัฐในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศชาตินั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ไม่ถูกต้องเนื่องจากหากแปลความกฎหมายตามที่ศาลปกครองสูงสุดตีความหน่วยงานทุกหน่วยงานของรัฐก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาคดีได้ทั้งหมด แม้แต่หน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ รวมตลอดถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วยก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ โดยไม่มีการยกเว้น ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้นจริง รัฐธรรมนูญคงจะไม่ต้องระบุข้อความว่า “ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล” ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

๑.๔ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า บุคคลตามมาตรา ๑๕๗ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ก็คือ ฝ่ายปกครองทั้งหมด ไม่จำกัดว่าต้องเป็นฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐบาล (ในความหมาย

อย่างแคบ) เท่านั้น เพราะรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” นั้น ต้องหมายถึงเฉพาะบุคคลที่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นเท่านั้น สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้นไม่ใช่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น จึงไม่ใช่บุคคลตามมาตรา ๑๕๗ (๑) แต่อย่างใด

๑.๕ องค์การแต่ละองค์การย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด องค์การใดองค์การหนึ่ง จะเข้าไปแทรกแซงสั่งการในเชิงบริหารจัดการหรือสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของอีกองค์การหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะได้กำหนดให้อำนาจไว้ แต่กรณีนี้รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจศาลปกครองที่จะรับฟ้องคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณา

๑.๖ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นและชี้แจงว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ มีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรอิสระต่างๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เท่านั้น และ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

ก. การที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรที่อยู่ในความหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ โดยให้เหตุผลว่า “บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิได้มุ่งหมายให้รวมถึงองค์กรศาลด้วย เป็นการตีความกฎหมายเพื่อให้ศาลปกครองไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติดังกล่าว” ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรหนึ่งที่เกิดขึ้น และได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ดังนั้นจึงต้องถือว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เพียงแต่รัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ แตกต่างกันไปเท่านั้น

ข. การที่ศาลปกครองหยิบยกคำชี้แจงของเลขานุการคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ระบุไว้ในหนังสือชี้แจงของศาลปกครองสูงสุดที่ สป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ข้อ ๑.๑ กล่าวไว้ว่า “มาตรานี้เป็นเรื่ององค์กรในรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ ว่ามีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน” ขึ้นมากล่าวอ้างว่า การที่จะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยจะต้องเป็นองค์กรในรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน และศาลปกครองไม่ใช่องค์กร ตามรัฐธรรมนูญ เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ นั้น คณะกรรมการ การเลือกตั้งเห็นว่า เป็นการไม่ถูกต้อง เนื่องจากคำชี้แจงของเลขานุการฯ เป็นแนวความคิดในชั้น คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีข้อยุติ ต่อมาคณะทำงานและคณะอนุกรรมการ ยกร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติให้ตัดคำว่า “ซ้ำซ้อนกัน” ออก จึงเห็นได้ว่า คณะทำงานและคณะอนุกรรมการ ยกร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า นอกจากเรื่องที่ยังองค์กรในรัฐธรรมนูญมีปัญหาอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน แล้วยังมีประเด็นอื่นอีกที่สามารถยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ โดยไม่จำเป็นต้องเรื่องที่ยังองค์กร ตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจซ้ำซ้อนกันเพียงอย่างเดียว เช่น ปัญหาว่าองค์กรต่างๆ โต้แย้งว่า ไม่ใช่อำนาจ หน้าที่ของตน เป็นต้น

ก. เนื่องจากกรณีทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐาน ไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๓ ที่ได้วินิจฉัยไว้ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) แล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง” และ “การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการ ใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ” นอกจากนั้นศาลรัฐธรรมนูญยังได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล คดีจึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง”

๑.๗ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การวินิจฉัยชี้ขาดว่า ศาลใดจะมีอำนาจตรวจสอบ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ที่จะวินิจฉัย แต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ นั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เป็นการร้องเกี่ยวกับ เรื่องอำนาจหน้าที่ของศาล จะไม่ใช่มาตรา ๒๖๖ เพราะมีบทบัญญัติในมาตรา ๒๕๘ แล้ว นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ไม่ถูกต้อง เนื่องจากกรณีนี้เป็นเรื่องที่ศาลปกครองได้รับคำฟ้องที่ นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

ไว้พิจารณา จึงทำให้เกิดผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องคดีที่ นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง และศาลปกครองเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว มีคำวินิจฉัยโดยมติเอกฉันท์ว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ถือเป็นยุติ

จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตนดังต่อไปนี้

ปัญหาที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลปกครอง เป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๒๗๖ ตามลำดับ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครอง จึงมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ องค์กรตามรัฐธรรมนูญทั้งสององค์กรมีความแตกต่างในแง่ของการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น กล่าวคือ ศาลปกครองมีสถานะเป็นศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ (JUDICIAL POWER) อันเป็นหนึ่งในอำนาจอริปไตยตามหลักเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารจัดการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งประเภทต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งถือเป็นอำนาจบริหารอย่างหนึ่งตามหลักเรื่องการแบ่งแยกอำนาจตามหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) แต่มิใช่ใช้อำนาจบริหาร (EXECUTIVE POWER) อันเป็นอำนาจอริปไตยโดยคุณอำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรี

ปัญหาต่อมาคือว่า กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว หรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามคำร้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้มีการใช้อำนาจหน้าที่ไปแล้ว ต่อมาได้มีการโต้แย้งว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คดีมีปัญหา คำว่า “ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ มีความหมายว่าอย่างไร เห็นว่า คำว่า “ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่” ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๕๒ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ อาจเป็นลักษณะของการมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือไม่เพียงใด หรือเป็นลักษณะของการที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปมีปัญหาโต้แย้งกันว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่ง ได้ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำหรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ของอีกองค์กรหนึ่ง กรณีตามคำร้องมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว มีผู้นำไปฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง และศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาวินิจฉัยว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีดังกล่าวให้รับคำฟ้องไว้ดำเนินการต่อไป จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้น จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และไม่ใช่กรณีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ บัญญัติไว้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง (๓) มีลักษณะเป็นอย่างไร คำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวถือเป็นยุติ หรือไม่ โดยจะไม่กล่าวถึงอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๖ และมาตรา ๓ มาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีลักษณะเป็นพระธรรมนูญศาลของศาลปกครอง แต่จะกล่าวถึงโครงสร้างและระบบการตรวจสอบถ่วงดุลหรือคานอำนาจ

ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งอันเป็นหลักการสำคัญหรือหัวใจของคดีเรื่องนี้ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอำนาจบริหารที่ดั่งขึ้นมาใหม่ตามระบบการปกครองรูปแบบใหม่ของประเทศไทย มีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีอำนาจอิสระเช่นเดียวกับรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่ได้ยึดถือตามหลักการแบ่งแยกอำนาจกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตามหลักสากลที่ยึดถือกันทั่วโลก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย

กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันถือว่าใช้อำนาจบริหารในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับ รวมทั้งการออกเสียงประชามติ และการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ ถึงมาตรา ๑๔๘ ซึ่งแต่เดิมเป็นอำนาจส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน อยู่ภายใต้ควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทย และคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังนั้น รัฐสภาจึงสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาที่เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย และประชาชนผู้มีส่วนได้เสียสามารถตรวจสอบและโต้แย้งได้โดยผ่านการฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรม โดยถือว่าเป็นการใช้อำนาจธิปไตยของประชาชนโดยตรง หรือถือว่าเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินโดยศาลยุติธรรม

ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนักวิชาการสาขากฎหมายมหาชนของไทยเห็นว่า มองเตสกีเออสร้างทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจมาจากความเข้าใจการปกครองของประเทศอังกฤษในขณะนั้นคลาดเคลื่อนและหลักการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออในสายตาของนักวิชาการสาขากฎหมายมหาชนเป็นสิ่งล้ำสมัยเพราะไม่สามารถตอบคำถามของนักวิชาการสาขากฎหมายมหาชนของไทยได้ จึงไม่ยึดถือหลักการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเอออีกต่อไป โดยให้ถือหลักการรองลงมาของหลักการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออคือหลักการแบ่งแยกองค์กรแยกย้ายกันทำหน้าที่ และพูดถึงการแบ่งแยกหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) แทน ซึ่งตามแนวความคิดของนักวิชาการสาขากฎหมายมหาชนดังกล่าวจึงสามารถแบ่งแยกหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและองค์กรที่ทำหน้าที่หรือใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้หลายองค์กรและ

นำการแบ่งแยกหน้าที่มาเป็นพื้นฐานการจัดโครงสร้างหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและองค์กรที่มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเสียใหม่ มิได้เรียกว่าเป็นการแบ่งแยกอำนาจเป็น สามอำนาจ และองค์กรอำนาจธิปไตย เป็นสามฝ่ายอีกต่อไป

รูปแบบการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรที่ใช้อำนาจหน้าที่เฉพาะดังกล่าวได้อีกหลายองค์กร โดยเรียกองค์กรเหล่านี้เสียใหม่ว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อันมีความหมายรวมไปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์หรือองค์กรอำนาจธิปไตยด้วย ถือว่าองค์กรธิปไตยเช่นรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญอย่างหนึ่งเท่านั้น และสถานะไม่ต่างไปจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่โดยจัดองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเฉพาะอย่าง ดังนี้

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่แยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติ หรือองค์กรฝ่ายรัฐสภาเดิมได้แก่ วุฒิสภาใหม่ (มีอำนาจหน้าที่เพิ่มจากเดิมอีกหลายประการ) และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่แยกออกจากอำนาจบริหารหรือองค์กรฝ่ายคณะรัฐมนตรีเดิมได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่แยกจากอำนาจตุลาการหรือองค์กรฝ่ายศาลยุติธรรมและศาลทหารเดิม ได้แก่ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และศาลปกครอง

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้จะจัดอยู่ในระบบใหม่แบบเดียวกัน คือ ไม่มีที่มาจากประชาชน ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ โดยถือตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ ยกเว้นวุฒิสภาใหม่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจมาจากการ รับมอบอำนาจ ชั่วคราวจากองค์กร ที่เกิดจากการเลือกตั้งขององค์กรอำนาจประชาธิปไตยเดิมเป็นหลัก แทนการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือ คานอำนาจของประชาชนเดิม และไม่ถือว่าประชาชนสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจไม่ว่า โดยตรงหรือโดยอ้อมได้

จะเห็นได้ว่าระบอบการปกครองประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ยังคงยืนหยัดอยู่บนพื้นฐาน ที่พอสรุปได้เป็นหลักการใหญ่สามประการด้วยกัน ได้แก่

๑. ที่มาแห่งอำนาจและการใช้อำนาจธิปไตยของแต่ละฝ่ายจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน อันเป็นพื้นฐานของการปกครองของประชาชน โดยประชาชนอาจเป็นการใช้อำนาจประชาธิปไตยแทน ประชาชนโดยอ้อม เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกรัฐสภา หรือประธานาธิบดีที่ได้รับเลือกตั้ง จากประชาชนเข้ามาใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนประชาชน หรือนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีที่ได้รับ

ความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภาที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนหรือได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนให้ใช้อำนาจบริหารซึ่งถือว่าเป็นการเลือกตั้งจากประชาชนโดยอ้อมเพราะประชาชนต้องเลือกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะให้คนในพรรคเป็นรัฐบาล กรณีเช่นนี้ไม่ใช่อำนาจนายกรัฐมนตรีเกิดจากการรับมอบอำนาจช่วงมาจากสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด เป็นต้น หรือศาลที่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการฟ้องร้องคดี หรือใช้อำนาจอธิปไตยต่อประชาชนโดยตรงในการถูกฟ้องร้องบังคับคดี เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมีหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและศาลโดยเท่าเทียมกันหรือเสมอภาคกันของประชาชนทุกคน

๒. อำนาจอธิปไตยแบ่งแยกเป็นสามอำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ โดยอาจมีพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์หรืออำนาจอื่นเสริมขึ้นมาอีกบ้าง และมีองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยเป็นสามฝ่าย ได้แก่ รัฐสภาซึ่งอาจมีสภาเดียวหรือสองสภา คณะรัฐมนตรีหรือประธานาธิบดี และศาลที่อาจมีศาลยุติธรรม และศาลปกครองในการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยอาจมีสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองแบบราชาธิปไตย โดยการใช้อำนาจแต่ละองค์กรต้องไม่ขัดกับหลักการประการที่หนึ่ง คือต้องเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประชาชนโดยรวม แต่ละฝ่ายจึงมีอำนาจหน้าที่เป็นอิสระแยกจากกันจะเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงกันไม่ได้ อันจะทำให้การใช้อำนาจเป็นไปเพื่อตนหรือพวกพ้องมิใช่เพื่อประชาชน การแบ่งแยกอำนาจและองค์กรเป็นสามฝ่ายนี้ไม่ถือนิวเคลียสว่าจะต้องแบ่งแยกบุคคลหรือสมาชิกในแต่ละองค์กรแยกจากกันเด็ดขาดซึ่งแล้วแต่วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละสังคมหรือประเทศ และบางครั้งการปฏิบัติหน้าที่ของอีกฝ่ายอาจมีสมาชิกหรือบุคคลของฝ่ายอื่นเข้าไปร่วมด้วย โดยทั้งสองกรณีต้องไม่ถึงขนาดเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงทำลายความเป็นอิสระของอีกฝ่ายได้ รวมทั้งอาจมีการตั้งองค์กรพิเศษขึ้นมาใช้อำนาจหน้าที่คาบเกี่ยวหรืออำนาจส่วนที่เหลือ (RESIDUAL POWERS) เพื่อรักษาความเป็นอิสระและการเป็นองค์กรสูงสุดของทั้งสามฝ่ายไว้ไม่ให้เสียดุลยภาพ หรือการแบ่งแยกองค์กรภายในแต่ละฝ่ายหรือการแบ่งแยกในแนวนอน เพื่อลดอำนาจเด็ดขาดในแต่ละฝ่ายลง เช่นการมีสองสภาหรือการมีทั้งประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี เป็นต้น หรือการแบ่งแยกอำนาจตามพื้นที่หรือในแนวตั้งเช่นการปกครองแบบส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น เป็นต้น

๓. การใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายถูกตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้ด้วยองค์กรอำนาจอธิปไตยด้วยกันอย่างสมดุลหรือมีดุลยภาพโดยไม่ขัดกับหลักการประการที่หนึ่ง และที่สอง ความจริงแล้วระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล มีวิวัฒนาการมานานแล้วตั้งแต่สมัยจักรวรรดิโรมันโดยโพลิบิอัสและซิเซโร กิจการรัฐธรรมนูญโรมันที่เกี่ยวกับการตรวจสอบและถ่วงดุลขึ้นมาเสนอแนะไว้อย่างชัดเจน หลักการประการที่สาม ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจสากล กล่าวคือ ประชาชนต้องตรวจสอบและถ่วงดุลหรือ

คานอำนาจได้ไม่ว่าโดยทางอ้อมหรือทางตรง และไม่ทำลายความเป็นอิสระและความเป็นองค์กรสูงสุดของแต่ละฝ่ายเช่น การตรากฎหมายของรัฐสภาต้องฟังเสียงประชาชน อาจถูกยับยั้งได้จากฝ่ายบริหารใช้อำนาจยับยั้งไม่ยอมลงนามหรือสำหรับประเทศไทยเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นพระมหากษัตริย์ของประชาชนทุกคนและใช้พระราชอำนาจยับยั้งแทนประชาชน อำนาจยับยั้งดังกล่าวเป็นเพียงระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจการใช้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภามีให้องค์กรที่เป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนกลายเป็นองค์กรอำนาจเด็ดขาดอีกองค์กรหนึ่ง

การตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจไม่ใช่เข้าไปในระหว่างอยู่ในกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาอันถือว่าการเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงหรือกดดันหรือชี้นำ ที่จะถือว่าการกระทำเพื่อตนเองหรือพวกพ้อง มิใช่เป็นการกระทำเพื่อประชาชนอันเป็นการทำลายความเป็นอิสระของการใช้อำนาจตรากฎหมายของรัฐสภาขัดกับหลักการประการที่หนึ่ง และที่สอง แต่กระบวนการยับยั้ง (VETO) ซึ่งก็คือการไม่ยอมลงนามในกฎหมายเป็นขั้นตอนหลังจากกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว การยับยั้งก็ไม่ใช่อำนาจทำให้กฎหมายนั้นตกไปทันที อันถือว่าฝ่ายยับยั้งมีอำนาจเหนือรัฐสภาแต่เป็นกระบวนการทำให้กฎหมายสะดุดหยุดลง (INTERRUPTION) ไว้ชั่วคราว เพื่อให้รัฐสภานำกลับไปไตร่ตรองให้รอบคอบใหม่ ซึ่งเป็นอำนาจอิสระของรัฐสภาที่จะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ หากไม่เห็นด้วยกับฝ่ายยับยั้ง เมื่อยอมรับว่าอำนาจตรากฎหมายของรัฐสภาตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้ และมีการไตร่ตรองใหม่อย่างรอบคอบแล้ว จึงต้องยืนยันด้วยเสียงที่ควรจะมีมากกว่ากึ่งหนึ่ง กระบวนการที่ใช้เรียกว่า ตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจ จึงไม่ใช่เป็นการให้ฝ่ายยับยั้งทำให้กฎหมายตกไปทันทีที่เท่ากับมีอำนาจเหนือรัฐสภาที่จะไม่ให้ความเห็นชอบกฎหมายที่เป็นกระบวนการใช้อำนาจอิสระตามรัฐธรรมนูญของรัฐสภาแต่เป็นเพียงการยับยั้งให้รัฐสภาไปพิจารณาใหม่ ดังนั้นหากเสียงไม่เพียงพอทำให้กฎหมายนั้นตกไปผลของกฎหมายนั้นตกไปก็เท่ากับเป็นการตกไปโดยรัฐสภานั้นและโดยผลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเอง มิใช่ตกไปเพราะฝ่ายยับยั้งไม่ให้ความเห็นชอบ แม้ว่าจะมีเงื่อนไขต้องพิจารณาใหม่มาจากฝ่ายยับยั้งก็ตาม เป็นต้น

กล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนอกจากจะมีความพยายามบัญญัติรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่เป็นสากล ได้แก่ ความพยายามทำให้รัฐสภาและศาลยุติธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญได้อย่างเป็นอิสระอย่างแท้จริง โดยมีให้อยู่ภายใต้ความครอบงำของฝ่ายบริหาร การเพิ่มการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและบทบาทการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนโดยตรงด้วยการให้ประชาชนเข้าถึงการบริหารได้โดยตรง โดยการทำให้องค์กรที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของฝ่ายบริหารเป็นองค์กรอิสระ ไม่ว่าจะเป็นความพยายามให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอิสระหรือการตั้ง

องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระหรือองค์กรมหาชนอิสระ หรือการออกเสียงประชามติ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการลดอำนาจหรือบทบาทของฝ่ายบริหารลง อันเป็นเนื้อหาสำคัญของการปฏิรูปการเมืองตามความเข้าใจของประชาชนทั่วไป

แต่ก็มีรูปแบบการจัดองค์กรการปกครองรูปแบบใหม่ มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นมาอีกหลายองค์กรตามแนวความคิดการแบ่งแยกหน้าที่ของนักวิชาการสาขากฎหมายมหาชนของไทยสอดแทรกเข้ามาด้วยซึ่งเป็นแนวความคิดแบบการบริหารปกครองประเทศเป็นอำนาจจัดการของรัฐ มิใช่ของประชาชน อำนาจรัฐเป็นอำนาจเด็ดขาดที่ประชาชนต้องรับฟังและมีส่วนร่วมได้น้อยมาก เดิมประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกและมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจรัฐได้ อำนาจในการตรวจสอบควบคุมของประชาชนนั้นก็กลับกลายเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นมาทำนองหลักอำนาจคือความเป็นธรรม จะเห็นได้จากการเรียกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญทำอะไรก็ได้ตามความพอใจของผู้เรียกร้องทั้งที่ทราบว่าจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งยังเป็นการทำลายหลักนิติรัฐอีกประการหนึ่งด้วย

การเกิดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ไม่ใช่องค์กรตามความหมายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ ที่บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” องค์กรตามรัฐธรรมนูญนอกจากรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ในความหมายตามตัวอักษรเช่นนี้ไม่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มิใช่เป็นองค์กรอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยที่พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้น

หลักการแบ่งแยกอำนาจสากลนั้น เป็นหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยเป็นสามอำนาจได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ และองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยเป็นสามฝ่ายได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ใช้อำนาจแต่ละฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายอาจมีมากกว่าหนึ่งองค์กรก็ได้แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อให้การใช้อำนาจแต่ละฝ่ายเป็นการกระทำเพื่อประชาชนที่แท้จริง จึงต้องตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของแต่ละฝ่ายได้ภายในองค์กรนั่นเอง โดยองค์กรเหล่านี้ด้วยกัน ทั้งนี้การตรวจสอบและถ่วงดุลมิใช่มีลักษณะเข้าไปควบคุมหรือกำกับดูแลหรือก้าวก่ายแทรกแซงหรือครอบงำการใช้อำนาจอธิปไตยของอีกฝ่ายได้ อันเท่ากับเป็นการทำลายความเป็นอิสระและความเป็นองค์กรสูงสุดที่เท่าเทียมกันของฝ่ายนั้น และทำลายอำนาจอธิปไตยของประชาชน

การตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจตามหลักการแบ่งแยกอำนาจสากลมิใช่เป็นอำนาจขององค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะที่จะเข้าไปตรวจสอบว่าการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจขององค์กรอำนาจธิปไตยขององค์กรหนึ่งองค์กรใด เช่นองค์กรศาลไม่อาจใช้อำนาจตรวจสอบรัฐสภาว่าได้กระทำการโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ รัฐสภาจึงใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่จะเข้าไปเพื่อตรวจสอบกฎหมายของรัฐสภาหรือควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายว่ามีบทบัญญัติหรือกระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจของบุคคลในองค์กรอำนาจธิปไตยดังเช่นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จะต้องไม่ใช่เข้าไปแทรกแซงหรือครอบงำการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญของบุคคลเหล่านี้ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากการใช้สิทธิทางศาลของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียนั้น ศาลจะเริ่มตรวจสอบเองมิได้ ต้องมีการร้องขอเพื่อมิให้ศาลยุติธรรมสามารถหยิบยกปัญหาขึ้นวินิจฉัยได้เองตามอำเภอใจ ซึ่งจะกำหนดกรอบการใช้อำนาจของศาลยุติธรรมรวมทั้งศาลยุติธรรมกำหนดวิธีพิจารณาเองไม่ได้ก็ดี พิพากษาได้จำกัดภายในกรอบคำขอของโจทก์ก็ดี และผูกพันเฉพาะคู่กรณีเท่านั้นก็ดีแล้วแต่เป็นมาตรการทำให้การใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของศาลยุติธรรมเป็นเพียงการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานาการใช้อำนาจเท่านั้น มิใช่เป็นอำนาจตรวจสอบควบคุมดังเช่นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ในศาลยุติธรรมการอ้างก็อ้างได้เฉพาะขัดต่อกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์แน่นอนจะอ้างว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญลอยๆ ซึ่งมีความหมายไม่แน่นอนชัดเจนย่อมนำไม่ได้ และอำนาจศาลเช่นคดีอาญาสามารถควบคุมตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา อันอาจเข้าไปขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งอาจกระทบต่อความเป็นอิสระของรัฐสภาได้ จึงมีบทบัญญัติให้เอกสิทธิ์บุคคลเหล่านี้ในระหว่างสมัยประชุม

หากเทียบเคียงกับอำนาจวุฒิสภาใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๓ มาตรา ๓๐๔ มาตรา ๓๐๖ และมาตรา ๓๐๗ แล้ว วุฒิสภาแทบจะเรียกว่ามีอำนาจริเริ่มตั้งเรื่องขึ้นมาได้เองโดยเพียงอาศัยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนอันเป็นจำนวนน้อยมากแล้วผ่านกระบวนการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงส่งเรื่องกลับให้วุฒิสภาชี้ขาดถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญโดยอ้างว่า กระทำการถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการเข้าไปตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ที่ไม่มีกระบวนการใดที่จะคุ้มครองมิให้บุคคล

ที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญถูกกั้นแกล้งหรือมีสิทธิที่จะโต้แย้งหรืออุทธรณ์ใด ๆ และ ความหมายว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ไม่มีนิยามที่ชัดเจน หรือไม่มีหลักการที่แน่ชัด จึงมีความหมายโดยกว้าง ๆ อำนาจถอดถอนดังกล่าวจึงอาจจะกลายเป็นตรวจสอบควบคุมหรือครอบงำอันมีลักษณะเป็นอำนาจเด็ดขาด ของวุฒิสภาที่สามารถเลือกใช้ได้ตามความพอใจ และกลายเป็นอำนาจของวุฒิสภาที่จะเข้าไปควบคุม ครอบงำการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทำให้อาจเป็นการทำลายความเป็นอิสระและความเป็นองค์กรสูงสุดของความเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ที่เท่าเทียมกันลักษณะอำนาจเช่นนี้จึงน่าจะไม่ใช่เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจตามหลักการ แบ่งแยกอำนาจสากลเช่นกัน

เช่นเดียวกับอำนาจวินิจฉัยที่เป็นเด็ดขาดและผูกพันองค์กรตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กรโดยไม่มี กระบวนการอุทธรณ์โต้แย้งหรือตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้ของศาลรัฐธรรมนูญตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๖๘ และบางเรื่องก็มีสภาพบังคับ โดยศาลรัฐธรรมนูญเอง เช่นกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ ทำให้อำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญอาจเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเช่นเดียวกัน

การตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจนั้นจะมีผลเป็นการลดความเด็ดขาดของการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญของฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องไม่เป็นการเพิ่มอำนาจให้อีกฝ่ายหนึ่งกลายเป็นมีอำนาจเหนือกว่าหรือเป็นอำนาจเด็ดขาด หรือมีอำนาจควบคุมหรือก้าวก่ายแทรกแซงฝ่ายที่ถูกตรวจสอบ และถ่วงดุลหรือคานอำนาจด้วย เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจเพื่อตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ของฝ่ายบริหารและถ่วงดุล ก็ให้ฝ่ายบริหารสามารถแก้ข้อกล่าวหาได้โดยเท่าเทียมกัน สมาชิกสภามีส่วน เชื่อมโยงกับฝ่ายบริหารโดยพรรคการเมือง การต้องใช้เสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง การอภิปรายโดยเปิดเผย ที่ประชาชนตรวจสอบได้เพื่อแจกแจงความผิดแล้วลงมติว่าควรไว้วางใจหรือไม่ ไม่ใช่ลงมติว่าการกระทำ ของฝ่ายบริหารชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ดังนั้นการพ้นจากตำแหน่งไปของรัฐมนตรีจึงถือว่าเป็นการ พ้นไปด้วยผลของบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญและต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน มิใช่พ้นไปโดย อำนาจสิทธิขาดของรัฐสภา หรือในกรณีศาลยุติธรรม การให้รัฐสภาออกกฎหมายวิธีพิจารณาความของศาล เพื่อเป็นกรอบให้ศาลต้องปฏิบัติตาม หรือการที่ฝ่ายบริหารขอพระราชทานอภัยโทษเพื่อลดความรุนแรง ในผลคำพิพากษาอันเป็นการใช้อำนาจตุลาการของศาลในคดีอาญาของศาลยุติธรรมต่อสังคม หรือ การบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้สิทธิยับยั้งกฎหมายได้ เป็นต้น กระบวนการที่ถือว่าตรวจสอบ และถ่วงดุลจะเกิดขึ้นก่อนหรือภายหลังจากการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของอีกฝ่ายเสร็จสิ้น สมบูรณ์ แล้วซึ่งโดยปกติไม่ถึงขนาดยกเลิกเพิกถอนเปลี่ยนแปลงแก้ไขผลงานหรือผลการใช้อำนาจ อีกฝ่ายได้ทุกเรื่องตามอำเภอใจ

การตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งที่ต้องมีของหลักการแบ่งแยกอำนาจสากล โดยการใช้อำนาจธิปไตยขององค์กรตามรัฐธรรมนูญต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลกับตรวจสอบและถ่วงดุลอย่างสมดุลหรือมีดุลยภาพเพื่อให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญมีสถานะเท่าเทียมกันเพื่อมิให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป หรืออำนาจการปกครองประเทศตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบควบคุมหรือครอบงำของบุคคลใดหรือคณะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อมิให้การใช้อำนาจนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ เพื่อให้การใช้อำนาจนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

จากมาตรการและกระบวนการตามที่ปรากฏให้รัฐธรรมนูญดังกล่าวที่กล่าวมาพอเป็นสังเขป คงพอแสดงให้เห็นว่า หลักการแบ่งแยกหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นนอกเหนือจากองค์กรอำนาจธิปไตยทั้งสามองค์กรจะไม่มีหลักการตรวจสอบถ่วงดุลหรือคานอำนาจในระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วยกันจุดดังกล่าวหลักการตรวจสอบถ่วงดุลหรือคานอำนาจตามหลักการแบ่งแยกอำนาจขององค์กรอำนาจธิปไตยที่ยึดถือเป็นหลักสากลในปัจจุบัน

ที่นี้ลองมาพิจารณาองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ อย่างเช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ที่มีได้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจสากลอย่างไร

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรใหม่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อนมีอำนาจหน้าที่และองค์ประกอบตามที่บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๔ มาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง” กับอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ที่บัญญัติว่า “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง” อำนาจดังกล่าวจึงเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่ถือว่าเป็นอำนาจอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะใช้ได้โดยปราศจากการก้าวก่ายแทรกแซงของรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล นอกจากนี้ยังไม่มียกเว้นบัญญัติในรัฐธรรมนูญบัญญัติให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการ

การเลือกตั้งต้องอยู่ในอำนาจควบคุม ตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจโดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นใด อันถือว่าเป็นหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้เลย แม้แต่ในเรื่องที่เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการถ่วงดุลอำนาจก็ตาม เว้นแต่บางกรณีเช่น ตามบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๒) ที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดขึ้นเพื่อใช้แทนบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพราะสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตาม มาตรา ๓๒๓ (รัฐสภาตรากฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งสามฉบับไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญ กำหนด) โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาใช้บังคับ เพราะยังไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบดังกล่าว อันถือเป็นหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างหนึ่ง แต่ในขณะนี้รัฐสภาได้ตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใช้บังคับครบถ้วนทั้งสามฉบับแล้ว จึงไม่มีกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะใช้อำนาจเข้าไปตรวจสอบระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๒) ได้เลย และจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบและถ่วงดุลของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจหน้าที่เสร็จสิ้นกระบวนการแล้ว มิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปสอดแทรกระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งอันแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรใดเข้าไปเกี่ยวข้องกับใช้อำนาจที่เป็นอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ ได้เลย

ผลของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว แสดงว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการจัดดำเนินการเลือกตั้งทุกประเภทของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง อย่างมีอิสระไม่อาจถูกควบคุมหรือตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจจากองค์กรอื่นใดแม้ศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นหลักการที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักสากลว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีแง่มุมรายละเอียดอีกมากที่ผู้ทำคำวินิจฉัยยังไม่กล่าวถึงในชั้นนี้

การพิจารณาในแง่ที่มาของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งและคณะกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาและประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการการเลือกตั้ง (ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖) จะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ทรงเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาเท่านั้น การใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งหาได้ใช้หรืออ้างอิงหรือเกี่ยวข้องกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ หรือพระมหากษัตริย์ในฐานะตัวแทนของปวงชนชาวไทยทั้งประเทศไม่อาจตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โดยอันไม่อาจถือว่าพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยทางคณะกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้นทางนิตินัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ และทางพฤตินัยของการจัดรูปแบบขององค์กรกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ จึงไม่น่าจะถือว่าอำนาจที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้ออยู่เป็นอำนาจอธิปไตยของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ และการจัดรูปแบบการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นนี้ไม่น่าจะเป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กรณีตามรัฐธรรมนูญที่อาจจะพออ้างได้ว่าเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นก็มีเพียง ๓ กรณีได้แก่

(๑) การเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งโดยวุฒิสภามาตรามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๓๘ (๔) (๕) เป็นการเลือกมาจากคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา หากได้มีอิสระที่จะเลือกจากประชาชนทั่วไปหรือประชาชนทั่วไปสมัครและได้รับการเลือกอย่างเป็นธรรมไม่ และมีการกำหนดคุณสมบัติไว้สูงตามมาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๕ และต้องได้รับฉันทานุมัติจากคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งหรือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งถือไม่ได้ว่ามาจากประชาชนโดยตรง แต่มีพื้นฐานเป็นการใช้อำนาจขององค์กรตามมาตรา ๑๓๘ ซึ่งมีสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นตัวสอดแทรกเข้ามาและสอดแทรกเป็นยาคำเข้ามาในการสรรหาเกือบทุกองค์กร โดยไม่สามารถอธิบายได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนมาจากทางไหน หรือเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างไร หรือจะอ้างกันว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่มีที่มาแห่งอำนาจจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพราะสอดคล้องกับคุณสมบัติต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

หรือเทียบเท่า และบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ก็มักจะมาจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา หรือบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั่นเอง องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่จึงอาจกลายเป็นการสร้างเวทีใหม่ ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สามารถออกมาเป็นหยัดควบคุมการบริหารและการปกครองประเทศไทยอย่างเต็มภาคภูมิโดยมีต้องสนับสนุนอยู่เบื้องหลังอีกต่อไป บทบาทของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจึงถือว่าเป็นบทบาทแปลกใหม่ที่แยกออกจากการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการเมืองการปกครองประเทศตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ในรัฐธรรมนูญใหม่

(๒) การถอดถอนจากตำแหน่งโดยวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๗ อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญโดยวุฒิสภาใหม่ ซึ่งอยู่ในระบบองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ด้วยกัน เป็นอำนาจที่เกี่ยวข้องเฉพาะบุคคลไม่ได้เกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจในฐานะองค์กร อำนาจในการถอดถอนของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนก็เพื่อจะอ้างได้ว่าอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับมอบอำนาจช่วงมาจากวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของวุฒิสภาก็เป็นได้อย่างมากเพียงการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจแทนประชาชน หากได้มีผลทำให้ผลของการปฏิบัติหน้าที่นั้นต่อไปเป็นการใช้อำนาจแทนประชาชนต่อไปไม่มีฉะนั้นการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากวุฒิสภาอีกทอดหนึ่งทุกอย่างจะกลายเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยหรือใช้อำนาจแทนประชาชนทุกเรื่อง และหลักการรับมอบอำนาจช่วงดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจช่วง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีสถานะและการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญเทียบเท่าวุฒิสภานั้นเองหรือเทียบเท่าสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะรัฐมนตรีหรือศาลยุติธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจของประชาชนโดยอ้อมหรือการใช้อำนาจของประชาชนโดยตรงได้ และการถอดถอนดังได้กล่าวมาแล้วว่า การจัดวิธีการ กลไกและกระบวนการดังกล่าวเป็นระบบตรวจสอบควบคุมหรือการเข้าครอบงำต่างหากหาใช้กระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจที่เรียกว่าการขับออกจากตำแหน่งอิมพีชเมนต์ (IMPEACHMENT) ตามหลักสากลอย่างที่มีคนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นหลักการเดียวกันแต่อย่างใด โดยยังมีรายละเอียดที่ยังไม่ขอกกล่าวถึงในที่นี้อีกมาก

(๓) การตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๗ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๒) มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม และมาตรา ๓๒๔ (๒) การเข้าเกี่ยวข้องของศาลรัฐธรรมนูญนี้เองที่พอถือได้ว่าเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจในฐานะองค์กรและเกี่ยวกับดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจหรือการใช้ดุลพินิจ

ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ก็มีบทบัญญัติไว้น้อยมากอาจเรียกได้ว่าไม่มีเลยก็ได้ โดยอำนาจหน้าที่ที่เป็นสาระสำคัญของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ กลับไม่ได้กล่าวถึงการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจไว้เลย การตรวจสอบดังกล่าวก็เป็นการตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ เช่นเดียวกับวุฒิสภาใหม่ ไม่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรม ทั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเกี่ยวข้องเป็นการจำกัดหรือลดหรือตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรอำนาจอื่นไปโดยเหล่านี้จึงเป็นการตรวจสอบควบคุมทางเดียว เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ ก็เป็นการตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแบบทางเดียว หรือลักษณะตรวจสอบควบคุมเป็นลำดับชั้นเช่นกัน ทำให้สถานะของศาลรัฐธรรมนูญอยู่สูงกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในแง่ที่มาของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งก็ดี การตรวจสอบควบคุมแบบทางเดียวโดยวุฒิสภาหรือศาลรัฐธรรมนูญก็ดี หรือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้องค์กรอำนาจอื่นไปโดยเดิมเช่น สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี หรือศาลยุติธรรมเข้าไปมีส่วนได้ตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่กลายเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบควบคุมแบบทางเดียวก็ดี จึงหาเหตุผลที่จะอ้างว่าเป็นอำนาจของประชาชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอย่างไรได้ยาก

ความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญดังเช่นคดีนี้ก็คือคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่เดิมเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินอันเป็นอำนาจบริหารที่อยู่ภายใต้การควบคุมหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี (เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย) รัฐสภาจึงสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลได้ และไม่ใช่นโยบายหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายกับไม่ใช่อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียจึงสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลได้โดยผ่านศาลยุติธรรมได้โดยการฟ้องร้องคดีตามแนวทางที่กฎหมายบัญญัติไว้

แต่เมื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่และมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงกลายเป็นองค์กรอิสระและมีอำนาจอิสระตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรีอีกต่อไป และรัฐสภาจะเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลตามหลักการเดิมที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง

ของการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีไม่ได้อีกต่อไป ส่วนการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยผ่านทางศาลยุติธรรมก็มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่งว่าปัญหาที่เกิดขึ้นที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา เท่ากับเดิมการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย) ถือเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หากมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมิใช่การกระทำที่ขัดหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม จึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเหล่านี้ เมื่อการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๗ กลายเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียแล้ว และโดยบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลยุติธรรมจึงกลายเป็นไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอีกต่อไป

เมื่อวินิจฉัยว่า การใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ (๓) อันเป็นอำนาจอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งและมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอีกต่อไป โดยนัยเดียวกันคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงส่งผลว่าการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ หรือการใช้ดุลพินิจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อาจตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบถ่วงดุลหรือคานอำนาจของศาลปกครอง ซึ่งเป็นองค์กรศาลผู้ใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญ เช่นศาลยุติธรรมอีกต่อไป ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับฟ้องคดีตามคำร้องไว้พิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญมีดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวนสอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๑๔๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน”

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ส่วนมาตรา ๑๔๗ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริง โดยพลันในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียคัดค้านการเลือกตั้งว่าเป็นไปโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งมีการกระทำโดยไม่สุจริตและการออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีปัญหาดังที่กล่าวเกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลันซึ่งเห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่เป็นอิสระที่จะบริหารจัดการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การจัดให้มีการเลือกตั้ง นั้น มีขั้นตอนและรายละเอียดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติ เช่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง (๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐปฏิบัติภารกิจทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง เป็นต้น

และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ก็ให้มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นได้ตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการใช้อำนาจโดยอิสระตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งไว้สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งได้เองเพราะเป็นองค์กระอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว สุจริตและเที่ยงธรรมตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

กรณีตามคำร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยการออกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง เมื่อทราบผลขั้นสุดท้ายแล้วก็จะได้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการเลือกตั้งอย่างหนึ่ง เมื่อมีผู้มีส่วนได้เสียโต้แย้งในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งแล้วว่าไม่พบการกระทำผิดของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ เป็นผลให้ปัญหาหรือข้อโต้แย้งของผู้มีส่วนได้เสียตกไป

ดังนั้น กรณีตามคำร้อง จึงเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง เป็นลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นอันส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติไม่อาจนำมาฟ้องร้องว่ากล่าวในศาลใด ๆ ได้อีก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติไม่อาจนำมาฟ้องร้องดังกล่าวต่อศาลใด ๆ ได้อีก

นายปรีชา เถลิมนวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ